

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Мр Ференц Немет

Az irodalmi kultuszok regionális és lokális változatai (Варијанте регионалних и локалних култова у књижевности)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовео комисију Наставно-научно веће Филозофског Факултета на седници одржаној 18. новембра 2011. године именовало је Комисију</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <ol style="list-style-type: none">1. др Корнелија Фараго, ред. проф. за ужу научну област Историја мађарске књижевности са компаратистиком и теоријом књижевности, ментор, Филозофски факултет у Новом Саду2. др Ева Харкаи Ваш ред. проф. за ужу научну област Историја мађарске књижевности са компаратистиком и теоријом књижевности, Филозофски факултет у Новом Саду3. др Марија Циндори, доцент за ужу научну област Хунгарологија – Српско-мађарске књижевне везе, Филолошки факултет у Београду
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Ференц (Ференц) Немет Németh (Ferenc) Ferenc</p> <p>2. Датум рођења, општина, република: 19. 05. 1956. године у Боки, општина Сечањ</p> <p>3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 16. октобра 2008, Филозофски факултет, Нови Сад Irodalom és irodalompolitika az Ifjúság c. lapban 1945-1964 (Књижевност и књижевна политика у листу Ifjúság 1945–1964).</p> <p>4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Историја мађарске књижевности са компаратистиком и теоријом књижевности,</p>

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: *Az irodalmi kultuszok regionális és lokális változatai* (Варијанте регионалних и локалних култова у књижевности)

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл.

Докторска дисертација Ференца Немета обрађује три доминантна књижевна култа 19. века (култ Шандора Петефија, Јаноша Арања и Мора Јокаија) у Војводини, почев од средине 19. века па све до данас. Даје преглед генезе, постепеног развоја и разгранављања, све до њихових конкретних модела и локалних варијанти. Рад, упоређења ради, рефлектује и на развој и фазе ових књижевних култова у Мађарској и Румунији, али сагледава и њихову рецепцију у српској књижевности у Војводини. Резултати ових истраживања показују, да су у нас (у посматраном периоду од век и по, дакле од средине 19. века па све до данас) ова три књижевна култа била веома снажна, иако су евидентни успони и падови, прекиди и обнављања, као и да су она имала одређене специфичности развоја. Обрада и анализа ових књижевних култова базирана је на поставкама књижевнотеоријског приступа Петера Давидхазија, као и других значајних аутора из ове области.

Сагледавање одређених аспеката настанка и развоја поменута три култа разоткрила је таква књижевна значења и такве релације, које се иначе не би могле досегнути класичном, књижевно-естетском анализом. Разоткрила је анализа услове, начин настанка и различитост модалитета, као и неких његивих локалних варијанти, али је открила и доминантне аспекте култа ових књижевних личности. А све то даје један нов могући аспект оцене ових култова, нову димензију њиховог књижевног вредновања, као и оцену њихове друштвене рецепције.

Дисертација садржи 361 страна основног текста, 10 старна резимеа на мађарском и енглеском језику, 20 страна извора и литературе. Докторска дисертације је састављена од укупно 5 поглавља, број референци је 2346.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

уз напомену:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

1. *Vörösmarty Mihály centenáriumának (1900) vajdasági kultuszretorikájából.* = *Tanulmányok*, 2011, 47–59. [Iz kultne retorike Mihalja Verešmartija povodom stogodišnjice njegovog rođenja (1900)]
2. „*Lélekben Önökkel leszek...*” Móricz Zsigmond és a *Búzakalász* 1925. évi bemutatója. = *Helyismereti Almanach*, Zenta, 2011, 17–26. [„U mislima ću biti sa vama...” Žigmond Moric i senčanska premijera komada *Búzakalász*.]
3. *Bárány Ágoston (1798–1849) – egy reneszánsz lélek a reformkori Torontálban.* = *Marosvidék*, 2010/2. sz., 8–13. [Agošton Baranj (1798–1849) – jedan renesansni lik u Torontalskoj županiji u reformskom dobu]
4. *A centrifugális táncos vonzáskörében.* Csuka Zoltán és Todor Manojlović barátságáról. = *Híd*, 2011/10. sz., 77–96. [U krugu Centrifugalnog igrača. O prijateljstvu Zoltana Čuke i Todora Manojlovića]

5. *A melencei kaputól a Tükörig.* Majtényi Mihály nagybecskereki éveiről, indíttatásáról. = *Híd*, 2011/7. sz., 59–72. [Od melenačke kapije do Tükör-a. O bečkerečkim godinama i literarnim počecima Mihalja Majtenjija]
6. *Kezdetben volt a – kezdet.* Fehér Kálmán 70. születésnapjára. = *Híd*, 2010/7. sz., 25–28. [U početku bejaše – začetak. Na 70. rođendan Kalmana Fehera]
7. *Beköszöntő, 1956.* A 70 éves Tolnai Ottónak. = *Híd*, 2010/6. sz., 92–94. [*Predstavljanje, 1956.* Sedamdesetogodišnjem Otu Tolnaju]
8. *120 éve halt meg a szervezett helytörténetírás vajdasági úttörője.* Dudás (Muhoray) Ödön munkásságáról. = *Helyismereti Almanach*, Zenta, 2009, 55–77. [120 godina od smrti pionira vojvođanske zavičajne historiografije. O delu Edena (Muhorai) Dudaša]
9. *Az Ifjúság című lap Symposion melléklete és a Symposion első nemzedéke (1961–1964)* = *Pro Minoritate*, 2009/Tél, 81–109. [Symposion, podlistak Ifjúság-a i prva generacija pisaca Symposion-a (1961–1964)]
10. *A fiatal hidások felállása 1950 áprilisában és az Ifjúság Szava.* = *Hungarológiai Közlemények*, 2009/4. sz., 144–159. [Stasanje generacije mladih pisaca časopisa Híd aprila 1950. godine i list Ifjúság Szava]
11. „Csak egy hangot akarok megütni, hogy tovább rezegjen önökben...” Kosztolányi Dezső Nagybecskereken, 1911-ben. = *Híd*, 2009/7. sz., 73–82. [Deže Kostolanji u Velikom Bečkereku 1911. godine]
12. *Ifjak az Ifjúságban.* A Symposion első nemzedékének felállításáról. = *Híd*, 2009/11–12. [Stasanje prve generacije pisaca Symposion-a]
13. *Irodalom és irodalompolitika az Ifjúság című lapban 1945–1964.* = *Tanulmányok*, 2008, 141–155. [Književnost i književna politika u listu Ifjúság 1945–1964.]
14. *Pleitz Ferenc Pál (Franz Paul Pleitz) a kulturális emlékezet tükrében.* = *Bennünk élő múltjaink.* Történelmi tudat – kulturális emlékezet. VMMI, Zenta, 2008, 569–573. [Franc Paul Plajc u svetlu kulturnog pamćenja]
15. *Todor Manojlović és a magyar irodalmi körök.* = *Todor Manojlović, a világpolgár.* Kiállításkatalógus és tudományos tanácskozás kötete. Pavle Beljanski Emlékgűjtemény, Újvidék, 2008, 47–51. [Todor Manojlović i mađarski književni krugovi]
16. *Gozsdu Elek Anna-leveleiről.* = *Hungarológiai Közlemények*, 2008/3. sz., 144–148. [O pismima Ani Eleka Goždua]
17. *Egy méltatlanul elfeledett zentai író: Scossa Dezső (1860–1944. k.)* = *Helyismereti Almanach*, Zenta, 2008, 69–82. [O jednom, nepravedno zaboravljenom senčanskom piscu, Dežeu Skoši]
18. *A helyismereti kutatások jelene, problémaköre és távlatai a Vajdaságban.* = *Délvidék/Vajdaság.* Társadalomtudományi tanulmányok. VMMI, Zenta, 2007, 44–51. [Trenutno stanje, problemi i perspektive zavičajnih istraživanja u Vojvodini]

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Књижевни култови су незаобилазне књижевне појаве, без чије дубље анализе и разумевања не можемо разумети целину историје наше књижевне културе. То је релативно нова грана књижевних истраживања која се задњих деценију и по разгранавала пре свега у Мађарској. Појавни облици књижевног култа, разни модалитети књижевне култности у нас су углавном неистражени, поготово у домену природе овдашњих књижевних култова, његових елемената, услова настанка, карактеристичних модалитета, специфичности и законитости њиховог настанка.

У свом Раду Ференц Немет је остварио основни циљ истраживања који је био идентификација, класификација и анализа култних појава у војвођанској мађарској књижевности. Он је истраживао култне аспекте рецепције књижевних делова Јаноша Арања, Мора Јокаија и Шандора Петефија. Рад представља иновативну анализу и примену корпуса култних текстова. Откривање до сада непознатих или заборављених текстова и сагледавање одређених аспеката настанка и развоја поменутих три култа открило је таква књижевна значења и такве релације које се иначе не би могле досегнути класичном, књижевно-естетском анализом. Она је открила заправо услове, начин настанка и различитост модалитета, као и неких њених локалних варијанти, али је открила и доминантне аспекте култа ових књижевних личности. Мада постоји литература која се бави са овим књижевним опусима, у нас не постоји детаљна анализа актуализујућих рецепција. Кандидат проучава функцију и генезу тих појава као и њихову повезаност са сличним појавама у мађарским књижевностима ван Војводине. А све то даје један нов могући аспект оцени ових култова, нову димензију њиховог књижевног вредновања, као и оцену њихове друштвене рецепције. Сходно томе отвара се могућност сагледавања читавог књижевног периода из нове перспективе.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У првом поглављу (*Az irodalmi kultuszok természetrajzáról* – О природи књижевних култова) као уводном делу дисертације представљени су предмет и циљ истраживања, као и методи истраживања. Ово поглавље садржи и преглед релевантне литературе из области теоретских истраживања изабране теме као и преглед најзначајнијих резултата досадашњих истраживања. Ово поглавље садржи и опис теме, која ће се обрађивати у следећим поглављима. Предмет истраживања представљају култни дискурси у рецепцији Јаноша Арања, Мора Јокаија и Шандора Петефија. Дисертација успева да постави ова дела у такав херменеутички хоризонт који показује механизме помоћу који дела улазе у процесе војвођанске мађарске културе..

Друго поглавље (*Arany János kultikus megközelítései a Vajdaságban* – Култ Јаноша Арања у Војводини), расправља о лику Густава Лауке као ствараоца култа Јаноша Арања, о изграђивању његовог „личног култа” и сопствене слике о себи кроз изграђивање књижевног култа њему блиске особе. Али анализа показује и детаље биографске повезаности ствараоца култа и култне личности, са посебним освртом на генезу и процес настанка одређеног књижевног култа. Ово поглавље је подељено на више делова са насловима: *Школа као простор култа – Настајање култа Јаноша Аранња у школама, Наставничка реторика патетичне итилизације, Култ Арања између два рата, Мултикултурални миље: од рецепције до култа, Паралелни култови: Арањ и Петефи. Слика Арања после другог светског рата у Војводини.*

Треће поглавље (*Jókai Mór jubileumi kultusza a Vajdaságban* – Јубилејски култ Мора

Јокаија у Војводини). Основна тема поглавља која се свеобухватно ослања на својевремену штампу је гостовање Мора Јокаија у Новом Саду, у Сремским Карловцима, у Кикинди и Панчеву, као и на рецепцију Мора Јокаија у српској књижевности. Поглавље расправља о одликовањима писца у Србији и анализира текст телеграма Лазе Костића, Јована Јовановића Змаја и Антона Хаджића поводом 50. рођендана Јокаија. Аутор дисертације забележава више гестова поводом јубилеја писца Мора Јокаија у Војводини: 1. публиковање чланака који су садржавали културну реторику, публиковање културних песама о писцу 2. одржавање прослава и јубилеја у спомен писца Мора Јокаија 3. почасно чланство у појединим удружењима 4. додељивање титуле почасног грађанина 5. стварање фондација у част писца 6. подизање споменика 7. давање почасних диплома и раскошних албума као културних предмета од стране жупанијских власти. 8. сагледавање смрти и посмртне почести као основну полазну тачку настанка постхумног култа, са свим културним елементима и културним манифестацијама које су део те појаве и које имају своје одређене унутрашње законитости.

Основне целине овог поглавља дате су под следећим насловима: *Спајање биографских елемената, Путеви Јокаија у јужним покрајинама, Савременик који је глорификовао култ Јокаија: Густав Лаука. Јокаи у српској књижевности: од рецепције до култа, Смрт Мора Јокаија, посмртна почаст, Подизање споменика (1921), Култ Јокаија у Војводини између два рата (1918 –1941), Култ Јокаија у Војводини после 1945 године: поновна читања и нове интерпретације*

Четврто поглавље (*A harcok Petőfi-kultusz a Vajdaságban* – Ратоборни култ Петефија у Војводини), бави се карактеристичним текстуалним појавама, пре свега језичким (стилским и реторчким) карактеристикама књижевног култа Шандора Петефија, такозваним ритуалним елементима (поступања) датог култа, културним предметима везаним за одређену личност и са свим оним елементима који доводе до израстања и одржавања књижевног култа. Ово поглавље на основу анализе грађе култа Шандора Петефија сумира и моделира књижевне култове, са посебним освртом на обраду њихових карактеристичних модела, а пре свега ослања се на обраду опредељујућих мотива, важних из аспекта настанка књижевног култа.

Основне целине овог поглавља дате су под следећим насловима: *Ратоборни култ Петефија у Војводини Почети култа Петефија у Војводини, Насрајање култа у Бачкој и Банату од 1918 године Петефи у српској књижевности, Петефи у легендама, Култ Шандора Петефија после 1945 године.*

Закључна разматрања презентирана су на крају докторске дисертације и имају одлику детаљног резимеа који садржи сумиране резултате истраживања. Сублимација резултата до којих је кандидат дошао у току истраживања на својој докторској дисертацији показује да су оправдане поставке које су изнете на почетку рада.

Ференц Немет, у списку литературе осим основног корпуса текстова значајних за поједине култове, и студија и чланака о њима, даје и значајан попис опште литературе истраживаних животних делова.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

НАПОМЕНА: Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Кандидат је показао да располаже се знањем које је неопходно за успешно писање докторских дисертација. Његов рад је добро структуриран, изабрана тема је изведена сходно академским критеријумима, стил је разумљив, те сходно томе, аргументација рада се лако може пратити. Захваљујући овим карактеристикама, читалац дисертације може да стекне увид у различите аспекте културних радњи у књижевности. Ваља указати на моменат да је кандидат уложио много рада и у сакупљање одговарајућих чињеница са којима је могао да убедљиво поткрепи тезе дисертације. Рад показује научну заснованост, те се може јасно говорити о значајном учинка кандидата. Додајемо, да у раду преовладавају књижевноисторијски и интерпретативни методи који нужно подразумевају и компаративни приступ. Можемо рећи да је кандидат на адекватан начин успео да искористи све предности компаративног метода. Осим тога, кандидат је коректно цитирао стручну литературу, и позивао се на изворе. Имајући у виду да се Ференц Немет упустио у приказ широког списка тематских целина о изабраним проблемима сматрамо да је кандидати реализовао задати циљ.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

НАПОМЕНА: Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање.

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме
Дисертације је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе
Дисертација садржи све битне елементе неопходне за проблематику која се истраживала.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос

На основу анализе и оцене докторске дисертације под насловом *Az irodalmi kultuszok regionális és lokális változatai* (Варијанте регионалних и локалних култура у књижевности) потврђујемо да је реч о оригиналном и самосталном раду чији се резултати могу искористити у разумевању токова мађарске књижевности у Војводини. Кандидат Ференц Немет је истраживао рецепцију најзначајнијих писаца мађарске књижевне традиције (Јанош Арањ, Мор Јокаи и Шандор Петефи). Ова проблематика је недовољно истражена у науци о мађарској књижевности у Војводини, иако бележимо неке радове који се баве са књижевном традицијом мађарских класика на тлу Војводине. Ова дисертација отвара могућност свеобухватне интерпретације, као што отвара и могућност редефинисања ових књижевних појава. Оно што посебно треба истаћи у контексту дисертације јесте чињеница да се кандидат бавио и са текстовима заборављених или мање познатих војвођанских аутора културних текстова, о чему додатно сведочи и приложени списак радова појединих писаца.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања --
X ПРЕДЛОГ:
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
На основу укупне оцене Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације предлаже да се докторска дисертација мр Ференца Немета <i>Az irodalmi kultuszok regionális és lokális változatai</i> (Варијанте регионалних и локалних култова у књижевности) прихвати, и да се кандидату одобри одбрана дисертације.
-

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. др Корнелија Фараго, ред. проф.
2. др. Ева Харкаи Ваш ред. проф.
3. др Марија Циндори, доцент

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.